

W trakcie Sympozjum „Współczesne problemy ochrony przeciwpowodziowej” największą prezentacją francuskich było poświęconych działaniom przeciwpowodziowym w zlewni Loary, gdzie jest realizowany ważny dla Francuzów program „Plan Loire Grandeur Nature” (PLGN). Z tego powodu ważna część sympozjum odbyła się w Orleanie.

Od 1981 r. działa Stowarzyszenie Wisła- Loara założone przez polskiego hydrologa pracującego we Francji Zbigniewa Gąsowskiego. Podkreśla on podobieństwa między tymi rzekami: obie stanowią w swoich krajach ważne osie osiedleńcze, są niezwykle ważne w rozwoju kultury i cywilizacji obu państw, podobny jest też hydrograficzny charakter tych rzek. Obie utraciły znaczenie gospodarcze wskutek zaniku żeglugi handlowej, za to mogą rozwijać cenne dziś walory przyrodniczo-krajobrazowe.

Służby wodne obu zlewni współpracują ze sobą na podstawie programu podpisanego przez ministrów ochrony środowiska. W ramach porozumienia zrealizowano m.in. monitoring osłony przeciwpowodziowej na Górnej Wiśle na wzór działającego na Loarze systemu CRISTAL. Obserwacje ewolucji geomorfologicznej koryta Loary prowadzi się od 1994 r. za pomocą zdjęć lotniczych wideo metodą IMGW w Warszawie.

W strefach zagrożonych poważnymi wylewami Loary mieszka 300 tys. ludzi. Chroni ich 600 km wysokich wałów. W razie przerwania wału zagrożone będą tysiące osób. Wały te powstawały na przestrzeni 1000 lat i struktura ich jest bardzo niejednorodna. W pierwszej połowie XX w. większość została wzmocniona. Potem plan „Loara w skali naturalnej” pozwolił na kontynuowanie wzmocniania przy użyciu „rip-rap”, czyli nasypu kamiennego u podstawy wałów w punkcie kontaktu z wodą dla ochrony przed wymywaniem przez fale. Podejście to jednak ma poważne mankamenty na silnie zaludnionych obszarach, zwłaszcza gdy często występują miejsca uszkodzone przez zwierzęta, zawierające stare, ukryte przepusty, przewody i rury lub korzenie.

Planuje się porównanie w badaniu pilotażowym kilku technik mieszania gleb w celu stabilizacji gruntu. W swoim wystąpieniu J. Marin skupił się na zagadnieniu ewakuacji prewencyjnej, analizując przykład południa aglomeracji orleańskiej chronionej przez wał Doliny Orleanu. Jedyłą gwarancją w razie przekroczenia stanów krytycznych dla wału jest ewakuacja 70 tys. osób. Tu prace zmierzają do ustalenia jasnego wskaźnika pozwalającego na podjęcie decyzji ewakuacyjnej oraz organizacji tej operacji.

W departamencie Orleans-Val narażonych na poziom wody powyżej 1,5 m jest 14 miejscowości i 19 tys. domów. W 2005 r. władze postanowiły zaoferować mieszkańcom bezpłatną symulację reakcji każdego z ich domów na sytuację powodziową. Tę operację nazwano „Lepiej, żeby Loara pozostała we własnym korycie niż wpłynęła do twojego”. Celem akcji było zwiększenie świadomości ryzyka powodzi wśród mieszkańców i przedstawicieli władz lokalnych oraz zachęta mieszkańców do przygotowania swoich domów na możliwość powodzi. Po dokładnym zbadaniu symulacyjnym 600 domów obecnie eliminuje się słabe punkty tej operacji.

Przykładem działań prewencyjnych wskazujących na powagę, z jaką traktuje się obecne i przyszłe zagrożenia, jest projekt realizowany w okolicach XVII-wiecznego przelewu na wale na lewym brzegu rzeki. W jednej z odnóg upustowych będących w zasięgu tego przelewu wybudowano od końca XIX w. ok. 150 domów zasiedlonych przez 440 osób. Na obszarze tym nie było powodzi od 1907 r., a więc ludność ta jest całkowicie nieprzekonana co do realności zagrożenia. Prognozy jednak przewidują, że coraz bardziej prawdopodobny jest na tym terenie zalew do poziomu 4 m o prędkości wody 2 m/s. Opracowano złożone rozwiązanie, zawierające ekonomiczne, społeczne, techniczne, prawne i ekologiczne aspekty ewakuacji. Projekt, rozłożony na 14 lat jest obecnie w połowie realizacji.

Przykład ten ma podwójne znaczenie: w niektórych przypadkach uznaje się ewakuację terenów zalewowych za jedyne zabezpieczenie – nie da się chronić każdego terenu za wszelką cenę i – program ewakuacyjny nawet we Francji nie może być zrealizowany w krótkim czasie, gdyż wymaga on dużych nakładów i cierpliwych pertraktacji z mieszkańcami oraz akcji uświadamiającej. Ale – co ważne - jest podejmowany przed powodzią, a nie w trakcie lub po niej. Właśnie najważniejszą korzyścią z analizy przykładów francuskich może być spostrzeżenie, jak wielką wagę przywiązuje się tu do działań prewencyjnych (co wymaga prognozowania i monitoringu na wysokim poziomie) oraz jak starannie planuje się przedsięwzięcia hydrotechniczne i organizacyjne pod względem ekonomicznym.

jaz